ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедрою хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії
доктор медичних наук, професор
О.О. Тимофєєв
«___» _____ 20__ р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

до виробничої практики

з Дитячої хірургічної стоматології

для студентів 5 курсу, IX семестру

стоматологічного факультету

денної форми навчання

Напрям підготовки: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 221 «Стоматологія»

Київ - 20___

АВТОРИ:

ПВНЗ «Київський медичний університет»,

завуч кафедри ас. Серга О.О, ас. Колісніченко Л.А.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

РЕКОМЕНДОВАНА ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ:

Вченою радою ПВНЗ «Київський медичний університет»

(протокол №___ від _____).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма лікарської виробничої практики для студентів V курсу стоматологічного факультету Київського медичного університету складена для спеціальності 221 «Стоматологія» напряму підготовки "Медицина". Програма виробничої лікарської практики з дитячої стоматології складена відповідно до таких нормативних документів:

- освітньо-професійної програми підготовки фахівців (ОПП) та освітньо - кваліфікаційної характеристики (ОКХ), затверджених наказом МОН України від 28.07.2003 р. №504;
- наказу МОЗ України від 08.07.2010 р. №541 «Про внесення змін до навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» кваліфікації «лікар-стоматолог» у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації за спеціальністю «стоматологія», затвердженого наказом МОЗ України від 07.12.2009 р. №929» зі змінами та доповненнями, затвердженими МОЗ України 27.03.2015р.;
- рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін, затверджених наказом МОЗ України від 24.03.2004 р. №152 «Про затвердження рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін» зі змінами та доповненнями, внесеними наказом МОЗ України від 12.10.2004р. №492 «Про внесення змін та доповнень до рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін»;
- інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студента в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженого МОЗ України 15.04.2014р.

Відповідно до навчального плану проходження виробничої лікарської практики для студентів V курсу стоматологічного факультету передбачено в той час, коли студентом набуті знання з дитячої стоматології (дитячої терапевтичної стоматології, ортодонтії, дитячої хірургічної стоматології).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у закріпленні практичних навичок у межах цілей, визначених у освітньо - професійній програмі підготовки фахівців за спеціальністю 221 «Стоматологія»

- планування заходів по дотриманню здорового способу життя;
- аналізувати результати обстеження пацієнтів із зубощелепними аномаліями та деформаціями в дитячій хірургічній стоматології;
- визначити диспансерні групи нагляду за хірургічними хворими і проводити профілактичні заходи в групі з факторами ризику;
- виявляти вроджені та набуті вади щелепно-лицевої ділянки;
- демонструвати володіння етико-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації на хірургічному прийомі;
- обґрунтувати і формулювати попередній клінічний діагноз зубощелепних аномалій та деформацій, запальних захворювань, пухлин та пухлиноподібних утворень в дитячій хіругічній стоматології;
- обґрунтувати і формулювати синдромний хірургічний діагноз;
- проводити диференціальну діагностику захворювань в хірургії;
- проводити диференційну діагностику соматичних захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнта;
- проводити обстеження хірургічних хворих;
- проводити первинну та вторинну профілактику зубощелепних аномалій та деформацій в дитячій хірургічній стоматології;

Завдання

Завданням виробничої лікарської практики з дитячої хірургічної стоматології є закріплення знань та умінь, отриманих студентом при вивченні дисципліни, подальше поглиблення та вдосконалення практичних навичок з дитячої хірургічної стоматології, формування професійних вмінь та навиків для прийняття самостійних рішень у діагностиці, лікуванні та профілактиці зубощелепних аномалій та деформацій у тимчасовому, змінному та постійному періодах прикусу, знайомство з організацією стоматологічної служби й умовами роботи лікаря-стоматолога на поліклінічному прийомі, а також закріплення навичок санітарно-просвітницької роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

1. Знати анатомо-фізіологічні особливості розвитку та будови тканин і органів ЩЛД у дітей.
2. Правильно зібрати анамнез та оформити медичну документацію хворих з запальними процесами м’яких тканин та щелеп, травмами щелепно-лицевої ділянки.
3. Розшифрувати рентгенограми та поставити попередній діагноз у хворих з запальними
процесами і травмами щелеп у дітей.
4. Знати анатомічну будову щелеп та орієнтири для визначення цільових

пунктів при проведенні провідникових анестезій у дітей різного віку; знати анестетики, які найбільш часто застосовуються для місцевого знеболення тканин ЩЛД у дітей.

5. Знати ускладнення під час проведення місцевого знеболювання, вміти їх діагностувати та лікувати.

6. Знати види загального знеболювання та речовини, які використовуються для його проведення.

7. Провести аплікаційне знеболювання м'яких тканин у дітей.

8. Провести інфільтраційне знеболювання тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.

9. Провести провідникове знеболювання нижньої щелепи.

10. Провести провідникове знеболювання верхньої щелепи.

11. Знати та вміти визначити показання та протипоказання до загального знеболювання в умовах поліклініки та стаціонару.

12. Знати та вміти визначити показання та протипоказання до видалення постійних та тимчасових зубів.

13. Знати інструменти для видалення зубів у дітей.

14. Знати ускладнення під час та після видалення зубів та вміти їх лікувати.

15. Знати клінічні ознаки різних форм періоститів, вміти встановити діагноз та призначити лікування.

16. Знати клінічні ознаки остеомієлітів різних форм та локалізації, вміти встановити діагноз та призначити лікування.

17. Знати можливі ускладнення остеомієлітів та вміти проводити їх профілактику.

18. Знати клінічні прояви гострого та хронічного артриту та вторинного деформуючого артрозу СНЩС, вміти встановити діагноз, провести диференційну діагностику та призначити лікування.

19. Знати клінічні прояви, вміти встановити діагноз, провести диференційну діагностику та призначити лікування одонтогенних кіст щелеп запальною походження від тимчасових та постійних зубів.

20. Знати клінічні симптоми, вміти діагностувати абсцеси та флегмони щелепно-лицевої ділянки, провести диференційну діагностику, призначати лікування.

21. Знати клінічні прояви ран будь-якої етіології, вміти визначити лікувальну тактику та провести первинну хірургічну обробку ран без дефекту або з дефектом невеликих розмірів.

22. Знати анатомо-фізіологічні особливості розвитку та будови тканин і органів ЩЛД у дітей.

23. Знати клінічні ознаки запальних захворювань ЩЛД у дітей, вміти провести діагностику, диференційну діагностику та призначити лікування хворим із запальними захворюваннями ЩЛД; обґрунтувати вибір знеболювання та лікувальної тактики.

24. Знати клінічні прояви захворювань СНЩС у дітей, вміти обстежити СНЩС та інтерпретувати дані додаткових методів його дослідження, вміти

встановити діагноз, провести диференційну діагностику та призначити лікування, вміти вправити вивих нижньої щелепи.

25. Знати класифікацію, клінічні прояви травм ЩЛД будь-якої етіології, вміти визначити лікувальну тактику та провести первинну хірургічну обробку ран, тимчасову та постійну іммобілізацію щелеп; вміти визначити тактику щодо антирабічної вакцинації при укушених ранах обличчя; вміти визначити тактику щодо протиправцевої вакцинації у випадках травм м′яких тканин обличчя у дітей.

26. Знати етіологію, патогенез, класифікацію, клініку, діагностику, диференційну діагностику пухлин та пухлиноподібних захворювань ЩЛД у дітей, вміти провести обстеження, встановити діагноз, призначити та обґрунтувати тактику лікування пухлин та пухлиноподібних утворень ЩЛД.

27. Знати показання до кровозаміщуючої терапії при проведенні оперативних втручань на м’яких тканинах та щелепах.

28. Знати клінічні ознаки вроджених незрощень верхньої губи та піднебіння, вміти встановити діагноз та обґрунтувати лікувальну тактику;

29. знати особливості перебігу, показання, строки та

видиі хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку і вміти їх лікувати;

30. знати принципи та етапи ортодонтичного лікування дітей з вродженими незрощеннями піднебіння;

31. знати завдання та етапи комплексної реабілітації дітей з

вродженими незрощеннями губи та піднебіння; знати проблеми вигодовування дітей з незрощеннями та вміти налагодити його.

32. Знати основні синдроми в ЩЛД у дітей, які пов’язані з вродженими дефектами та деформаціями тканин ЩЛД, хірургічну тактику лікування.

вміти:

- Вміти обстежити хірургічного хворого.
- Вміти провести проби на переносимість до анестетикі.
- Вміти видаляти тимчасові та постійні зуби у дітей різного віку.
- Вміти розітнути підокісний абсцес з локалізацією на вестибулярній поверхні щелеп та на піднебінні у дітей в тимчасовому, змінному та постійному прикусі.
- Вміти оцінити рентгенограми дітей з різними формами хронічного остеомієліту та встановити діагноз.
- Вміти провести диференційну діагностику хронічного остеомієліту з пухлинами та пухлиноподібними утвореннями щелеп за даними рентгенологічного обстеження.
- Вміти обстежити СНЩС та інтерпретувати дані додаткових методів його дослідження.
- Вміти обстежити дитину з запальним процесом щелепно-лицевої ділянки та встановити діагноз.
- Вміти оформити документи дітям із захворюваннями ЩЛД для отримання соціальної пенсії.
- Вміти визначити метод та місце лікування дитини в залежності від стадії

розвитку запалення м′яких тканин.

- Вміти діагностувати гострі та хронічні лімфаденіти, провести диференційну діагностику та визначати лікувальну тактику. 31. Вміти провести розтин поверхневого абсцесу невеликих розмірів.
- Вміти обстежити великі слинні залози у дитини.
- Вміти визначити тактику щодо антирабічної вакцинації при укушених ранах обличчя.
- Вміти визначити тактику щодо протиправцевої вакцинації у випадках травм м′яких тканин
- обличчя у дітей. 2. Вміти оформити медичну історію хвороби, зробити виписку з історії хвороби.
- Вміти призначити додаткові методи обстеження, які необхідні для встановлення діагнозу (дослідження крові, сечі, мазок-відбиток з слизової оболонки, взяття пунктатів, гною, рентгенологічне обстеження тощо).
- Вміти виконати місцеве знеболювання нижньої щелепи внутрішньо- та позаротовими методами.
- Вміти виконати провідникове знеболювання верхньої щелепи внутрішньо- та позаротовими методами.
- Вміти виконати аплікаційне та інфільтраційне знеболювання тканин ЩЛД.
- Вміти зробити типове та атипове видалення тимчасових та постійних зубів.
- Вміти видалити конкремент із переднього відділу протоки слинної залози.
- Вміти виконати пункцію доброякісного утворення та направити матеріал на дослідження.
- Вміти оформити документи дітям із захворюваннями ЩЛД для отримання соціальної пенсії.
- Вміти заповнити історію хвороби.

1. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1.	Особливості діагностики. Класифікація та визначення захворювань слинних залоз. Етіологія, патогенез та клініка, лікування гострого епідемічного паротиту. Етіологія, патогенез та клініка, лікування гострого неепідемічного паротиту. Калькульозний субмаксиліт, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Методика проведення рентгенконтрастної сіалографії та розчини, необхідні для цього. Види рентгенологічних укладок для виявлення каменів у слинних залозах. Псевдопаротит Герценберга, причини виникнення, діагностика, диференційна діагностика та лікування. Хронічний паренхіматозний сіаладеніт. Клініко-рентгенологічна характеристика та лікування. Доброякісні пухлини слинних залоз. Етіологія, клініка, діагностика,

	лікування. Злоякісні пухлини слинних залоз. Клініка, діагностика, лікування. Хірургічне лікування пухлин слинних залоз. Можливі ускладнення, їх профілактика та лікування.
2.	Класифікація методів знеболювання в щелепно-лицевій хірургії. Особливості аплікаційного та інфільтраційного знеболювання тканин ЩЛД. Техніка провідникового знеболювання верхньої щелепи у дітей різного віку. Техніка провідникового знеболювання нижньої щелепи у дітей різного віку. Анестетики, які найбільш часто застосовуються для місцевого знеболення тканин ЩЛД. Місцеві ускладнення під час проведення провідникової анестезії, їх попередження та лікування. Загальні ускладнення під час проведення місцевого знеболювання, їх попередження та лікування. Невідкладна медична допомога в разі виникнення загальних ускладнень місцевої анестезії. Види загального знеболювання та речовини, які використовуються для його проведення. Особливості проведення наркозу в ЩЛД. Показання та протипоказання до загального знеболювання в умовах поліклініки. Принципи седативно-медикаментозної підготовки до хірургічних втручань в ЩЛД. Показання, протипоказання.
3.	Залік

2. Методи навчання

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є:

1. аудиторна робота студентів ;
2. практична робота студентів ;
3. самостійна робота студентів (СРС).

3. Методи контролю

Форми контролю і система оцінювання відповідають вимогам програми виробничої лікарської практики для студентів 5-го курсу стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів III - IV рівнів акредитації та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студента в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженого МОЗ України 15.04.2014р. **Оцінка** за **залік визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліку, визначеного програмою з дисципліни.**

Всього студент за засвоєння модуля (залікового кредиту) може набрати 200 балів.

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному змістовому модулі. Одним із видів діяльності студентів та його контролю з боку керівника практики є ведення Щоденника виробничої практики (додаток 1). Щоденник є основним документом проходження виробничої практики. Студенти зобов’язані за період практики кожен день

записувати у щоденник все, що зроблено за час роботи. У ньому ж, у загальній послідовності, відображається ІРС (випуски санітарних бюлетенів, написання рефератів, проведення бесід в організованих дитячих колективах та ін.). Записи в щоденнику завіряє керівник практики від бази та керівник практики від навчального закладу щоденно. У кінці Щоденника розміщується характеристика студента, складена керівником практики від бази, завірена підписом керівника лікувально- профілактичного закладу і печаткою лікувально - профілактичного закладу, а також заповнений студентом і завірений підписами керівників практики цифровий звіт про виконані за час практики навички (додаток 2, 3).

Наявність заповненого відповідно форми та завіреного підписом керівника практики Щоденника та підсумкового звіта є обов'язковим для допуску студента до підсумкового контролю.

Поточний контроль. Керівники виробничої практики аналізують роботу студентів у відділеннях, враховуючи їх дисципліну (студент не повинен маги пропусків днів практики), якість ведення Щоденника, якість оволодіння практичними навичками, що відображається у підсумковому Цифровому звіті, та вміння застосовувати принципи етики та деонтології у практиці лікаря, що зазначається у характеристиці.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за поточну діяльність, - **200 балів**, мінімальна кількість - **120 бали**.

Оцінювання

Заліковий контроль. До складання його допускається студент, який виконав програму з виробничої практики і набрав не менше 120 балів під час поточного контролю. Заліковий контроль проводиться в останній день практики та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності за три дні (у балах), яка виставляється при оцінюванні практичних навичок відповідно до переліку, наявності заповненого щоденника та відсутності пропусків.

Список рекомендованої літератури:

Основна література:

1. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. – Киев «Червона Рута Турс», 2012. – 1046 с.

2. Харьков Л.В. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия детского возраста. / Л.В. Харьков, Л.Н. Яковенко, И.Л. Чехова – Киев: ТОВ "Книга плюс", 2015. – 479 с.

3. Харьков Л.В. Атлас хирургических стоматологических заболеваний у детей / Л.В. Харьков,

Л.Н. Яковенко, И.Л. Чехова – Киев: "Книга-плюс", 2012 г. – 501 с.

Додаткова література:

1. Артюшкевич А.С. Воспалительные заболевания и травмы челюстно-лицевой области. Дифференциальный диагноз, лечение / А.С. Артюшкевич, А.А. Герасимчук, И.Н. Ковальчук – Минск: Беларусь, 2001. – 253 с.

2. Безруков В.М. Амбулаторная хирургическая стоматология. Современные методы / В.М. Безруков, Л.А. Григорьянц, Н.А. Рабухина, В.А. Бадалян – М.: МИА, 2004. – 108 с.

3. Быков В.Л. Гистология и эмбриология органов полости рта человека. С-Петербург, 1999,

245с.

4. Грона В.Н., Сопов Г.А., Веселый С.В., Клиническое проявление, диагностика и лечение острого гематогенного остеомиелита у детей//Здоровье ребенка 2008 №4 с. 95-100.

5. Безпека та ефективність місцевої анестезії у стоматології дитячого віку -Р.Гумецький - Видавництво «ГалДент», 2004

6. Гудкова Е.И., Ларченко А.А., Скороход Г.А., Чувствительность - устойчивость к антибиотикам и антисептикам возбудителей гнойно - септических инфекций отделения интенсивной терапии и реанимации детского хирургического центра.//Головна медична сестра ,2008 №6, с. 71 - 72.

7. Иорданишвили А.К. Хирургическое лечение периодонтитов и кист челюстей. Санкт-Петербург, 2000, 155 с.

8. Кабанова С. А.«Спектр микрофлоры и антибиотикочуствительность при гнойно-воспалительных заболеваниях челюстно-лицевой области»// Современная стоматология (4),

2008 стр. 55-58

9. Кононенко Ю.Т. Местное обезболивание в амбулаторной стоматологии. -Пособие для студентов стомат. факультетов.-М.-" Книга плюс".-2004.-351с.

10. Лойт А.А. Хирургическая анатомия головы и шеи / А.А. Лойт, А.В. Каюков. - СПб. и др.:

Питер, 2002. - 224 с.

11. Малевич О.С., Житній МЛ., Чернов Д.В. та ін. Техніка місцевої анестезії при малих операціях у порожнині рота. Практичний посібник: Навчальний посібник для студентів і лікарів інтернів стоматологічних факультетів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації/- Д.: АРТ-ПРЕСС, 2003. - 93 с.

12. Малевич О.С., Кравченко С.В., Світловський А.А та ін. Техніка операцій видалення зубів та їх коренів: Практичний посібник. Підручник для судентів та інтернів стоматолог, фак. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/-Д.: Арт-ПРЕС, 2003.-71 с.

13. Рабухина Н.А. Рентгендиагностика в стоматологии / Н.А. Рабухина, А.П. Аржанцев. - 2-е изд., стер. - М.: МИА, 2003. - 452с.

14. С.Ф. Кошак О.В. Беляк О.С. Петришин «Медіастинит: Діагностика і лікарська тактика»// Харківська хірургічна школа (2.1) 2009 с.39-40

15. Сиган З.М. Топографическая анатомия и оперативная хирургии головы и шеи.-М.-МИА.- 2004.-208с.

16. Смирнов, А.В. Селицкий «Результаты применения растворов озона в комплексном лечении гнойно-воспалительных процесов у детей»./ А.Н. Смирнов, А.В. Селицкий Детская хирургия (2).2009 (Москва), стр. 28-30.

17. Солейко Д.С. Септичні форми гострого гематогенного остеомієліту у дітей - Д.С.Солейко, О.М.Горбатюк, Ю.П.Кукуруза, В.С.Конопліцький - Вінниця: теза, 2008 - 263 с,

18. Соловьев М.М. Абсцессы, флегмоны головы и шеи- М. МЕДпресс, 2003.-229 с.

19. Супиев Т.К. Гнойно-воспалительные заболевания челюстно-лицевой области. - М.: Медпресс, 2001. - 160 с.

20. Супиев Т.К.Травмы челюстно-лицевой области у детей. -М- МЕД-пресс-информ.-2003.-

100с.

21. Тарасенко Л.М., Суханова Г.А. Слюнные железы. Биохимия, физиология, клинические

аспекты / В.П. Мищенко, К.С. Непоправа. - Томск: Изд-во НТЛ, 2002.- 133 с.

22. Тарасенко М.М., Суханова Г.А. Слюнные железы. Биохимия, физиология, клинические

аспекты.-Томск.-НТЛ.- 2002.-123с.

23. Фелейс Д.А Экстренная помощь в стоматологии: (руководство) /; Пер. с англ. под ред. А.С.

Артюшкевича, Е.К. Трофимовой. - М.: Мед. лит., 2001. - 434 с.

24. Фісталь Е.Я.. Гозінець Г.П. Комбустіологія.-К.-Інтермінк, 2004.-184с.

25. Хамадеева, А.С.Серегин, Ю.В.Тарасов «Новый способ лечения детей с одонтогенными

кистами, проникающими в верхнечелюстной синус». А.М. Хамадеева, А.С.Серегин,

Ю.В.Тарасов // Стоматолог инфо (5) 2009, стр. 75 - 77.

Додаток 1

ЩОДЕННИК З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЛІКАРСЬКОЇ
З ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ
студента _____ групи 5 – го курсу стоматологічного факультету

Прізвище _____
Ім‘я _____ По – батькові _____
Клінічна база _____
Терміни проходження практики _____

№ з/п	Дата	ПІБ	І, ІІ	Скарги і анамнез захворювання	Дані об‘єктивного обстеження, зубна формула	Діагноз українською та латинською мовами	Проведене лікування (що зроблено, етапи лікування, пропис медикаментозних засобів)	УОП	Підписи керівників

ХАРАКТЕРИСТИКА
(подається у кінці щоденника)

Студента _____ групи _____ курсу
(прізвище, ім‘я, по – батькові)

_____
_____
_____
_____

Безпосередній керівник практики _____
(ПІБ, підпис)

Головний лікар лікувального закладу _____
(ПІБ, підпис)

М.П.

Критерії оцінки виконаних практичних навичок у балах:
«5» балів отримує студент, який продемонстрував чи письмово виклав алгоритм проведення маніпуляцій і суттєво обґрунтував їх;
«4» бали отримує студент, який продемонстрував чи письмово виклав алгоритм проведення маніпуляцій, але припустився незначних помилок;
«3» бали отримує студент, який продемонстрував чи письмово виклав алгоритм проведення маніпуляцій, але припустився суттєвих помилок;
«2» бали отримує студент, який продемонстрував чи письмово виклав алгоритм проведення маніпуляцій, але припустився грубих суттєвих помилок.